

Na vest o smrti Djordja Martinovica KOSOVSKI MUCENIK

Siptarski teroristi nabili ga na kolac 1. maja 1985. Istina skrivana 15 godina. "Glas" prvi objavljuje celovit "film dogadjanja"

O Djordju Martinovicu, kad je postao poznat svetskoj javnosti, prva informacija objavljena je 4. maja 1985. godine, u "Politici". Glasila je: "Sluzbenik Doma JNA u Gnjilanu, Djordje Martinovic, nabijen je na kolac 1. maja na svojoj njivi Jaruga, dva kilometra od Gnjilana. Ovo zlodelo izvršili su siptarski teroristi".

Ta vest pukla je kao grom iz vedra neba u tada uzavreloj kosovskoj i jugoslovenskoj stvarnosti. Danas moze slobodno da se kaze, ona je bila inicijalna kapisla za mnoga potonja zbivanja na Kosmetu i u Jugoslaviji pa, na neki nacin, i cuvene Osme sednice godinu i po dana kasnije.

Redakcija "Glasa" objavljuje povodom vesti o smrti Djordja Martinovica, detalje koji do sada nikada nisu objavljeni, a koji uveliko odgovaraju na istinu koja je do sada bila skrivana od javnosti.

Cinjenice su sledece: Djordja Martinovica su 1. maja u 13 casova siptarski teroristi sacekali na njivi i nabili ga na kolac. Na vrhu koca bila je flasa. Flasa je ostala u utrobi zrtve. S poslednjom snagom Djordje je stigao do puta i bio prebacen u pristinsku bolnicu, gde je hitno obavljena operacija. U teskoj zivotnoj situaciji, kada je u javnost vec procurela vest o dogadjaju, Djordju Martinovicu dolazi u posetu pukovnik Novak Ivanovic, nacelnik Doma JNA u Gnjilanu i primorava Djordja Martinovica da prizna da je on sam sebe nabio na flasu, jer je bio homoseksualac!? Novak Ivanovic ce, u ispovesti za casopis "Intervju" posle godinu dana, priznati da ga je na to naterao izvesni general Stojanovic. Posle toga, pukovnik Ivanovic dobija prekomandu i seli se u Zrenjanin.

Djordja Martinovica iz Pristine prevoze na VMA gde pet uglednih lekara na celu sa doktorom Ceramilcem, potpisuju dijagnozu da samopovredjivanje te vrste nije mogucno. Trazi se supervestacenje i na tom vestacenju ljudi od medicinske struke potvrđuju da to nije mogucno. Zatim se trazi super-supervestacenje od slovenackog akademika Janeza Malcinskog iz Ljubljane koji je zvanicno napisao da je samopovredjivanje moguće, ali i da nije moguće! Na kraju, Djordja Martinovica prebacuju u London kod dr Pitera Holija, koji ga dva puta operise i javno saopstava da samopovredjivanje nije moguće. Zbog toga dr Holi dobija pismo od dr Malcinskog koji mu preta "zato sto se mesa u unutrasnje stvari Jugoslavije".

Ceo slucaj, inace, danas moze da se kaze, vodio je tadašnji ministar unutrasnjih poslova SFRJ Stane Dolanc. Ostace zapamceno da je na Televiziji Ljubljana 1987. godine Dolanc izjavio: "Slucaj Djordja Martinovica je završen. Moja policija je utvrdila da se sam povredio i nema sudskog procesa. Djordje je prvi srpski samuraj koji je nad sobom izvršio harakiri", uz široki osmeh. Takodje je danas za objavljivanje da je savezni javni tuzilac Milos Bakic, izmedju ostalog i zbog nacina vodjenja istrage u slucaju Djordja Martinovica bio odlikovan visokim odlikovanjem, da su ljudi iz pravosudja Vukasina Trumpic i Gradimir Popovic bili na VMA i tesko bolesnom Martinovicu iznudjivali priznanje, naravno uz prisustvo policije. Da je sve to dozvolio general Vladimir Vojvodic, tada nacelnik VMA u Beogradu, da njegov pomocnik Srdjan Krstinic, potonji admiral u vojsci Franje insistirao da se Djordje Martinovic izbaci sa VMA.

O tome je svedocio dr Stanislav Nikic, tada sef Neuropsihijatrije na VMA. Da je Branko Mamula, admiral, ostao nem na pismo i molbu Dobrice Cosica da se slucaj razjasni. Da je general Milan Daljevic iz Uprave SSNO, tvrdio da vojska s tim slucajem nema nikakve veze. Da je general Petar Gracanin, sef unutrasnjih poslova SFRJ posle Dolanca, trazio da se zakljuci predmet Djordja Martinovica.

Drugi opstinski sud u Beogradu doneo je 1990. godine, po tuzbi Djordja Martinovica, presudu kojom se drzava obavezuje da mu zbog nanetih uvreda i tendencioznog skrivanja istine isplati odstedu od oko 100.000 nemackih maraka, medjutim, ni posle toliko godina presuda jos nije osnazena niti je Martinovicu i njegovoj porodici (supruga, tri sina, cerka i desetero unucadi) ikada isplacena odsteta. Milorad Bajic, autor i reziser filmova o slucaju Martinovic, "Strah od istine" i "Optuzujemo", istice da filmovi nikada nisu prikazani na Radio- televiziji Srbije "zbog zabrane tadašnjih prvih ljudi RTS Dusana Mitevica i Milorada Vucelica". Iako je Bajic nekoliko puta pozivan da donese filmove, njihovo emitovanje je uvek otkazivano u poslednji cas. Bajic svake godine prvog maja pise otvoreno pismo Slobodanu Milosevicu u kome ga podseca da drzava ni posle 15 godina jos nije zvanicno obesnazila lazi o Martinovicu uprkos tvrdnjama domacih i svetskih eksperata kako je sa medicinskog stanovista nemoguće da covek sam sebi nanese tako tesku povredu. "Filmovi nisu nacionalno obojeni i ne bave se albanskim separatizmom, vec, naprotiv, monstruoznim pritiscima i lazima kojima se drzava poslužila da bi nas u ono vreme uverila kako je na Kosovu toboze sve u redu.

Zelim da javnost shvati da se skrivanjem istine i medijskim manipulacijama problem može samo produžiti, a ne rešiti. Da li je iskrivljena stvarnost o Kosovu pomogla Srbima ili Albancima?", pita se Bajic koji je u ime porodice Martinovic pozvao na danasnju sahranu kosovskog mučenika sve pravdoljubive i istinoljubive ljude.

Svi koji su učestvovali u sakrivanju istine o stradanju Djordja Martinovica, čoveka nekada metafore kosovskog stradanja Srba, svi koji su učestvovali u medijskoj mistifikaciji njegove tragedije, mogu da odahnu. Djordje je mrtav, među njima takodje ima preminulih, a da li još žive grize noću savest što su to učinili, samo oni znaju.

(Prema tekstovima u dnevnim listovima Glas javnosti i Danas od subote, 09. septembra 2000. godine)

Danas sahrana kosovskog mučenika Djordja Martinovica

ZRTVA SEPARATIZMA I POGRESNE POLITIKE

Krusevac 09. 09. 2000 - Danas u 13 časova u selu Citluk kraj Krusevca biće sahranjen Djordje Martinovic (1928), u prisustvu najbliže rodbine: supruge Jagodinke, sinova Srecka, Dragana i Gradimira, kcerke Olge i desetoro unucadi.

Djordje Martinovic (preminuo u prošloj sredini), čovek je koji je postao metafora stradanja, skrivanja istine i medijskih manipulacija. Martinovic je žrtva monstruoznog zločina koji su nad njim počinili 1. maja 1985. albanski separatisti na Kosovu. Da bi pojačali iseljavanje kosovskih Srba, oni su sejući strah, nabili Djordju polulitarsku flasu sa kocom u utrobu na njegovoj njivi Jaruga kod Gnjilana.

Protodjakon Sava Janjic :

SRPSKE PODELE SU UVEK BILE UZROK NAJVEĆEG STRADANJA MEDJU SRBIMA

"Buduci da je srpska zajednica još nekonsolidovana i u soku bez, jasne političke diferencijacije i da živi pod direktnim pritiscima i ucenama rezima i njegovih pristalica, nije u mogućnosti da normalno učestvuje u izbornom procesu za opštine"-misljenje je ekspertske grupe SNV Kosova i Metohije. Nakon konsultacija sa Danom Everstom, šefom misije OEBS-a, koja je zadužena za organizaciju i kontrolu izbora, kao i članovima PAVK-a, a na osnovu Rezolucije 1244 Saveta bezbednosti UN, Bernar Kusner, šef Civilne misije UN na Kosovu, je doneo odluku da se na Kosovu i Metohiji 28. oktobra raspisu lokalni izbori. Ovoj odluci o raspisivanju izbora prethodilo je prihvatanje Deklaracije iz Erli Hausa, koja je rezultat srpsko-albanskih razgovora vodjenih u Americi i Sporazum o razumevanju, koji je nakon intenzivnih diplomatskih akcija SNV KIM, potpisan između predsednika SNV KIM, Njegovog Preosvestenstva Episkopa rasko-prizrenskog g.Artemija i Bernara Kusnera. O predstojećim izborima, kako onim koje je raspisao UNMIK na Kosovu, tako i onim koji su raspisani u SRJ, kao i o raskolu među predstavnicima kosovskih Srba, razgovarali smo sa protosindjelom Savom (Janjicem), portparolom SNV KIM i sekretarom Episkopa Artemija.

Kako biste sada, nakon izvesnog vremena, ocenili rezultate oba potpisana sporazuma (i sa UNMIK-om i najnovijeg iz Erli Hausa)? Šta se u vremenu između ta dva sporazuma učinilo na implementaciji Sporazuma sa UNMIK-om?

Nakon potpisivanja Sporazuma o razumevanju i Deklaracije iz Erli Hausa nismo ni očekivali da će odmah doći do spektakularnih promena na terenu, prestanka nasilja i mirnog života. Onaj ko tako nešto očekuje i na osnovu svakodnevnih napada na kosovske Srbe optužuje SNV za neuspeh, u sustini ne poznaje situaciju na terenu. Ipak ono što je započeto jeste proces koji je neophodan da bi došlo do potrebne promene. Situacija na Kosovu se možda još zadugo neće značajnije menjati ali je već sada na početku neophodno učiniti prve korake bez obzira koliko rezultati bili obeshrabrujući. Formirana je već posebna jedinica UNMIK policije za specijalna dejstva i upravo se privodi kraju izrada koncepta za posebne mere bezbednosti. Iz Britanije je stigla grupa detektiva i eksperata za istraživanje organizovanog kriminala koji se nadaju da će u toku nekoliko narednih meseci biti razbijeno jezgro organizovanog kriminala. Sve je više Srba koji se prijavljuju u Kosovsku policiju. Na nekoliko lokacija u Pokrajini Srbi i Albanci u KPS već zajedno patroliraju što je pre par meseci bilo nezamislivo. Trenutno je u KPS 240 Srba, a SNV ima prijave još 372 dodatna srpska policajca. Iako sudski sistem predstavlja najslabiju tačku misije, SNV je više puta do sada uspelo da ostvari pravo na ponovljeno sudjenje sa međunarodnim sudijama kojih još više treba da dodje na Kosovo. Komitet za Povratak je obezbedio povratak jednog broja Srba u Slivovo, do spontanog povratka Srba došlo je u sela Grace i Markes kod Gnjilana. Aktivno se radi na području Musnikova, Osojana i drugih lokacija. Radu komiteta se pridružio i SNV Mitrovice. Već je formirano 15 lokalnih srpskih kancelarija u srpskim enklavama koje su začetak lokalne srpske samouprave u sklopu administracije Kosova. Dijalog sa liderima Kosovskih Albanaca se nastavlja iako u teskim uslovima nastavljenog nasilja. Sve više

priblizavanja imamo izmedju umerenih albanskih partija koje su i same izlozene politickom nasilju s jedne strane i srpske zajednice s druge strane. U medijima je vec bilo par zajednickih nastupa. Srpski glas, konstruktivni predlozi i nekompromisne reci kritike cuju se i s paznjom slusaju u svim telima kosovske administracije. U planu je citav niz investicija i medijskih projekata koji treba da omoguce bolji zivot Srba. Nastavlja se jaka aktivnost sa medjunarodnim predstavnicima koji sve vise pokazuju razumevanja za srpske stavove. U celini situacija ostaje i dalje veoma teska ali smo danas nekoliko koraka napred u odnosu na period pre ovih sporazuma i Deklaracije iz Erlija sto je znacajan pokazatelj da proces ide napred.

Neki predstavnici kosovskih Albanaca su se nakon povratka iz Vasingtona ogradili od Deklaracije iz Erli Hausa. Osim toga, ista Deklaracija je bila osporena i angazman SNV KIM u Vasingtonu napadan i od strane drugih predstavnika kosovskih Srba, narocito Momcila Trajkovica i O. Ivanovica. Vas komentar. Tacno je da se g. Taci ogradio od Deklaracije izjavivsi da je on tamo bio kao privatna licnost a ne kao predstavnik svoje partije. Takodje je cinjenica da u celini gledano lideri Albanaca ne shvataju ozbiljno Erli sto daje SNV jos vise moralne snage i kredibiliteta da od medjunarodne zajednice zahteva pritisak na albanske lidere. Medju evropskim vladama sve je manje podrške za albanske lidere narocito one iz bivse OVK. Sto se tice americke administracije podrška Taciju u buducnosti zavisi da li ce pobediti demokrate koji su vrlo bliski svojim nekadasnjim saveznicima iz rata na Kosovu. Sto se tice stava lidera iz Mitrovice i g. Trajkovica oni svoj patriotski rejting grade iskljucivo optuzivanjem SNV i neuspeha Misije UN i nemaju nikakvu konkretnu platformu rada. Prema tome na njihovu kritiku naseg rada gledamo i u obrnutom smeru pitajuci se sa puno prava sta su oni postigli time sto ne saradjuju sa medjunarodnom misijom. Da li je zivot Srba koje oni predstavljaju bolji ili situacija ide na bolje nakon njihovih izjava u stampi. Srbi moraju da razumeju da se nas polozaj nece poboljsati ako mi samo sedimo i stalno se zalimo na zaveru i neparavdu celog sveta, vec jedino ako se i sami potrudimo da sa tim svetom nadjemo jedan fleksibilan kompromis i konstruktivno radimo na poboljsanju svog polozaja. Najbolji primer kako se poraz proglašava pobedom, a kritika i osudjivanje najboljom strategijom jeste rezim koji je kapitulirao na Kosovu, a sada krivicu prebacuje na druge. To je najbolje definisao g. Kecman, bivsi predsednik "Bozura" koji je izjavio: "Junaci su otisli sa Kosova da ne saradjuju sa okupatorima, a izdajnici su ostali sa njima

Koliko politicke podele medju Srbima na Kosovu mogu ugroziti procese koje je SNV zapocelo potpisanim sporazumima i otezati ionako tezak polozaj Srba na Kosovu?

Srpske podele su uvek bile uzrok najveceg stradanja medju Srbima. Sadasnje podele nisu u dijagnozi problema, buduci da se i SNV KIM i SNV Mitrovice slazu da je rezim vodio poraznu politiku, vec u strategiji. Dok lideri iz Mitrovice vode jednu regionalnu politiku slicnu politici nekadasnjeg rukovodstva u Srpskoj Krajini SNV KiM vodi racuna o interesima Srba u svim delovima pokrajine i u svom sastavu ima ljude i iz Leposavica koji je na samom severu Pokrajine i gde Srbi zive gotovo normalnim zivotom i jednog Orahovca gde Srbi zive u getu i ocajannju. U sustini SNV KiM nikada nije odbacivala pravo lidera u Mitrovici da imaju svoj sopstveni pristup resavanju lokalnih problema, ali ne moze da prihvati da se jedan regionalni recept koji je mozda i prihvatljiv za taj deo Kosova namece u podrucima gde moze da dovede samo do jos vece konfrontacije sa Albancima i konacnog iseljavanja celokupnog srpskog stanovnistva.

Saradnja SNV KIM sa Haskim Tribunalom.

Buduci da je Haski Tribunal medjunarodno telo koje je formirao Savet Bezbednosti UN, SNV KiM ga prihvata kao instituciju iza koje stoje Ujedinjene Nacije. SNV KiM vrlo intenzivno saradjuje sa istraziocima Haskog Tribunala po pitanju zlocina koji su pripadnici OVK cinili u vreme rata i posle rata. Prikupljamo materijal, svedocenja i druge dokaze u nadi da ce jednog dana odgovorni biti privedeni sudu. Sto se tice rada Tribunala u pronalazenju Srba koji su pocinili zlocine prema Albancima podrzavamo nameru medjunarodne zajednice da se svi odgovorni za zlocine protiv covecnosti i nevinih ljudi privedu licu pravde bez obzira kome narodu oni pripadali.

U javnosti je bilo reci o tome da je rukovodstvo SNV KIM obavesteno o prisustvu placenika na teritoriji Kosova i Metohije ciji bi zadatak bio da eventualno organizuju i izvrse likvidaciju nekih od vodećih licnosti Veca. Da li su te informacije proverene i ukoliko jesu da li su preduzete pojacane mere zastite predstavnika Veca?

Rec je o neformalnim i u nepotvrđenim informacijama koje su verovatno vise u sluzbi pretnji i zastrasivanja. Ipak o svemu smo obavestili medjunarodnu policiju i KFOR koji vode istragu i preduzimaju potrebne mere.

General Huan Ortunjo je izjavio da je stavljanje Trepćine fabrike u Zvecanu pod kontrolu KFOR-a posledica neuspelih pokusaja dogovora izmedju UNMIK-a i srpskog rukovodstva u toj fabrici, oko preuzimanja te fabrike radi remonta, odnosno, radi postavljanja filtera. Kakav je komentar SNV KIM o ovom dogadjaju?

SNV KiM smatra da je pitanje Trepće pitanje koje treba da resava nasa drzava sa UNMIK-om. Postoje

ozbiljne sumnje da je država napravila dil sa Kusnerom po pitanju Trepce. U svakom slučaju po Rezoluciji koju je režim u Beogradu proglasio za veliku diplomatsku pobjedu predviđeno je da se svi ekonomski kapaciteti na teritoriji Kosova i Metohije stave pod kontrolu Misije UN. Nas interes jeste da se omogući i dalje rad Srba koji su tamo radili i da se preuzimanje Trepcine fabrike u Zvečanu ne iskoristi kao način za jednostrano dovodjenje Albanaca u severni deo Kosova, dok se istovremeno onemogućava povratak Srba u južni deo Mitrovice i najveći broj južnih kosovsko-metohijskih gradova. Predstavnici SNV KIM su još početkom jula u razgovoru sa nemačkim sekretarom u Ministarstvu inostranih poslova, Volfgangom Isingerom, izjavili da nema realnih mogućnosti i uslova za izlazak Srba na izbore na Kosovu. Da li je taj stav u međuvremenu doživeo neke promene? Kako će, ako se Srbi izuzmu iz izbora, biti ostvarena njihova zastupljenost u administraciji Kosova?

Stav povodom lokalnih kosovskih izbora ali i saveznih izbora u SRJ je ostao identičan. Bez slobode življenja, slobodnih medija i osnovnih uslova bezbednosti nema slobodnog izražavanja političke volje građana pa samim tim ni demokratskih i slobodnih izbora.

Da li će SNV KIM pozvati kosovske Srbe da glasaju za zajedničkog kandidata DOS ?

U skladu sa stavom o izborima SNV KIM nikoga neće pozivati na glasanje niti će to demokratsko pravo ikome uskracivati. Postoji ozbiljna sumnja da će savezni izbori za predsednika SRJ na Kosovu biti velika prevara režima kao i uvek do sada i iluzorno je očekivati da kosovski Srbi ista mogu da učine u ovakvim uslovima. Ipak generalni stav SNV KIM ostaje da treba podržati opozicionog kandidata koji može da smeni Miloševića. Ne mogu a da ne primetim da se diktature ne ruse izborima. Ipak eventualna izborna kradja od strane režima može da pruži legitimno moralno pravo narodu Srbije i Crne Gore da se sa diktaturom izbori na drugi način.

Koliko bi učesce nekih predstavnika kosovskih Srba u ovim uslovima na izborima na Kosovu mogla još više da ugrozi položaj Srba na Kosovu ili ugrozi procese započete od strane SNV na njegovom poboljšanju?

Učesce Srba u kosovskim izborima bila bi farsa jer ko će glasati i za koga u Pristini gde od 40.000 Srba živi 300 ljudi u jednom getu, ili ko će organizovati izbore u Prizrenu gde živi samo stotinak srpskih duša koje ne smeju da izađu iz svojih kuća. SNV je predložilo da Kusner gde za to postoje uslovi imenuje srpske predstavnike u opštinskim vecima i da se formira mreža srpskih lokalnih kancelarija koje bi omogućile funkcionisanje lokalne srpske administracije u enklavama. Ipak u nekim od kompaktnih srpskih opština neki predstavnici SNV imaju i stavove u prilog izlaska na izbore (npr. Leposavić) i SNV nije na sebe preuzelo ulogu da ikome zabranjuje da čini ono što smatra najboljim u konkretnim uslovima iako, gledano u celini, uslovi za slobodne izbore ne postoje za Srbe na Kosovu. Kakva je Vaša prognoza stanja na Kosovu ukoliko na predstojećim izborima ne dođe do promene vladajućeg režima?

Ukoliko u skorom roku dođe do promene režima postoje realni uslovi da se spreči proces izdvajanja Kosova iz Srbije i SRJ i omogući rekonstrukcija jedne demokratske i decentralizovane države u kojoj bi se svi građani osećali slobodnim. U slučaju da do promene režima ne dođe nije tesko biti prorok - i Jugoslavija i Srbija krenuće putem potpune dezintegracije i kolapsa sa vrlo krvavim epilogom. Ne usudjujem se o tome i da razmišljam.

Kako komentarišete inicijative Momčila Trajkovića i SPOK-a za formiranje ujedinjenih srpskih snaga Kosova. Hoće li SNV KIM učestvovati u radu takvih "političkih tela"?

Momčilo Trajković spada u red virtuelnih političara koji deluju i postoje samo u medijima. Dok je radio zajedno sa vladikom Artemijem tvrdio je da se jedinstvo Srba na Kosovu mora uspostaviti oko Crkve i jedne demokratske opcije. Sada kada više nije uz SNV KIM, Crkvu optužuje za teokratiju, a traži dijalog sa komitetom SRJ na Kosovu ili Oliverom Ivanovićem koga je do juče optuživao kao Miloševićevog agenta, što je sve vrlo kontradiktorno i pokazuje politički nestabilnu ličnost koja je do sada više puta menjala svoje stavove. Trenutno namera Trajkovića koji nema konkretnu podršku na terenu jeste da se nametne kao lider kosovskih Srba preko kandidature u skupštini SRJ u ime udružene opozicije. U tome nema niti će dobiti podršku SNV KIM budući da kao političar i ličnost za takvu odgovornu ulogu ne poseduje potrebne predispozicije

Ljiljana Milic

KOSOVSKA FARSA

Mnogi zapadni analitičari smatraju da će izbori koji će se jedni za drugima ove jeseni održati u više balkanskih zemalja - Bosni i Hercegovini, Makedoniji, Albaniji, SR Jugoslaviji i, konačno, na Kosovu biti odlučujući za taj region.

Razgovor sa dr Volfom Oslisom, jednim od najuglednijih nemačkih eksperata za Balkan i autorom većeg broja studija o ovom području, počinjemo pitanjem - hoće li izbori ove jeseni značajnije promeniti postojećem sliku Balkana? Hoće li oni doprineti značajnijem pomaku u demokratskom

pravcu?

Kakvi su prema vasoj proceni izgledi udružene Demokratske opozicije Srbije i da li smatrate da će Slobodan Milosevic priznati poraz ukoliko glasaci odluče da novi predsednik treba da bude Vojislav Kostunica?

- Kostunica je kandidat ujedinjene opozicije dok je ona ujedinjena. Najjača srpska opoziciona stranka, Srpski pokret obnove romanopisca Vuka Draskovića nije uz ujedinjenu opoziciju, kao ni najjači faktor demokratizacije u citavoj SR Jugoslaviji, Crna Gora, koja sigurno neće učestvovati na izborima. To je dvostruko slabljenje opozicije, koja ipak možda na kraju neće proći tako lako.

Prema najnovijim ispitivanjima javnog mnjenja, Kostunica vodi ubedljivo ispred Milosevića. Ali ne toliko ubedljivo da bi mogao da pobedi i moguće manipulacije i falsifikovanje izbornih rezultata od strane Milosevića. Pa, ipak, javlja se izvesna nada. A, računa se i na preokret u raspoređenju biraca. Gledao sam neverovatnu specijalnu emisiju na crnogorskoj televiziji u kojoj je rečeno da ljudi gladuju, a onaj ko želi da dodje do jeftinog komada hleba mora da ustane u ponoć. Sve je zaista toliko lako da tako nešto nije moglo ni da se nasluti. I kad bi se zatim čovek zapitao ko je zapravo uzročnik takvog stanja da Srbi, najveći slovenski narod jugoistočne Evrope, žive u takvoj smrtonosnoj bedi, tad bi zaista veći deo birackog tela mogao da glasa protiv Milosevića. Ali, tog čoveka ne bi trebalo potceniti. On ima vlast, on poznaje trikove i on nema obzira ni prema kome. Njegov cilj je vlast i obezbeđenje te vlasti. On misli samo osam sati unapred, više ne, rekao je za njega Dragoslav Avramović. A on to mora znati, jer on sa Milosevićem ima duže loše iskustvo.

Koliko nasilje na Kosovu i nemogućnost međunarodne zajednice da zaštiti manjine, posebno Srbe, ide naruku Miloseviću?

- Na to pitanje nazalost mogu da dam samo potvrđan odgovor. Razvoj događaja na Kosovu se nalazi na fatalnoj nizbrdici. Kosovo je nominalno još deo Srbije, odnosno SR Jugoslavije, a u stvari je odavno iz nje izašlo. Tamo više ne postoji nikakva želja, čak ni zbog čisto geografske blizine, da se sa Jugoslavijom načini jedna državna zajednica. Kosovo nije zavicać jadrnih zrtava, već je eldorado za sve kriminalce regiona. Ono je samo region smrti, kidnapovanja, bezvlašća, proterivanja, podmetanja požara. Sve što sam ovde rekao su uglavnom citati albanskih novinara. Stvari se na Kosovu razvijaju tako lako da bi jednog dana u bliskoj budućnosti Milosević mogao da bude manje zlo i tada bi mogao da doživi rehabilitaciju od međunarodne zajednice, kako se uostalom dosad već više puta dogodilo - setimo se samo Dejtona.

Kakva su vaša očekivanja od izbora na Kosovu?

- To je farsa koja nema nikakvog značaja. Kosovo je pri tom silom etnički očisceno. Jednako, ili već koliko nealbanskih manjina su nasilno proterane sa Kosova. Ne postoje nikakvi uslovi da se tamo održe izbori. Isto tako ne postoji nikakav cilj. Ja ne znam zašto se to tamo čini. Rezultat će biti nešto što neodoljivo podseća na način kako su to radili bivši komunisti kao što su Honeker ili Čaušesku. Bice 99 i još malo procenata za nešto što nema nikakvog značaja. To je jedna tužna farsa na koju čovek ne može ni da se nasmeje.

Hoće li posle svih napora Zapada doći do poraza nacionalista u Bosni i Hercegovini. Imate li uvid u međuetničke odnose u Federaciji i Republici Srpskoj?

- Bosna je još od juna na putu koji mnogo obećava. Velike nacionalne partije SDA, HDZ i druge su na silaznoj putanji. Alija Izetbegović najavio je svoje povlačenje. Pod pritiskom međunarodne zajednice ova zemlja se postavlja na zdrave noge. Do sada ona je bila virtualna država. Postojala je međunarodno priznata Bosna i Hercegovina koja je bila članica Ujedinjenih nacija, ali koja u stvarnosti uopšte nije postojala. Vitalne odluke donosile su se u kantonima, a one su često bile obeležene zavisću, rivalitetom i surevnjivosću.

Novi predsedavajući Veka ministara je postao Spasoje Tušević. Sada postoje nova ministarstva u kojima su veoma dobri kadrovi sa novim kompetencijama.

Postoji i dobra volja ovih novih političara da učine ono što se godinama želelo. A to je, naime, stvaranje unitarne Bosne i Hercegovine, koja zaista ima evropsku perspektivu. Ja sam i u martu bio u Bosni i Hercegovini, ti procesi će strasno dugo trajati. Ali početak je tu i on je bolji nego nista, kaže se u narodu. I, mi se s tim možemo saglasiti.

Kako se razvijaju politički procesi pred izbore u Makedoniji? Ima li zabrinjavajućih tendencija?

- Makedonija je u najbližem susedstvu sa Kosovom, Srbijom, Albanijom. A razlikuje se tako diametralno od svih ovih zemalja, da čovek konačno može samo da kaže - zemlja je, politički vidjeno, fantastično dosadna, ne događa se nista. U glavnim vestima Makedonske televizije govori se o Kosovu, o Beogradu, o Atini, o ruskom predsedniku Putinu, ili već o nečem drugom. Ali o sopstvenoj zemlji Makedoniji govori se samo u vremenskoj prognozi. To je jedan veliki kompliment. U ovoj zemlji izgrađuje se demokratski konsenzus, što se u drugim zemljama još ni u početku ne može prepoznati. Mi smo Makedonci, vi ste Turci, Egipćani, vi ste Albanci, mi se ne volimo, mi se svadjamo, ali mi smo svi svesni da živimo u ovoj državi, što je već vrednost po sebi.

Vesna Colic, NIN od 8.septembra 2000.

Pet godina od "Oluje"

ZAGREBACKO-BEOGRADSKI SCENARIO

Hrvatski helsinski odbor prvi je koji je u Hrvatskoj javno i dokumentovano progovorio o zrtvama tokom "ciscenja" Korduna i Banije od Srba: Za nekoliko dana, avgusta 1995. godine, stradalo je oko 800 civila

Pise: Boris RASETA

Na podrucju bivseg sektora Sever, za vreme akcije Oluja, u avgustu 1995. godine, smrtno je stradalo ukupno 267 osoba srpske nacionalnosti. Taj podatak navodi se u izvestaju "Vojna operacija Oluja i poslije", koga je, pocetkom jula, u Zagrebu objavio Hrvatski helsinski odbor. Izvestaj, koji sadrzi tacne podatke s imenom i prezimenom svake zrtve, mestu i nacinu stradanja (kad je to poznato) i mestu gde se nalazi grob, objavljen je otprilike godinu dana posle tipski i metodoloski identicnog izvestaja za bivsi sektor Jug, koji je prosle godine sastavila ekipa koju je vodio aktivista HHO-a Pero Mrkalj, koji je u nedavno umro, u cemu valja traziti i objasnjenje za kasnjenje detanja o sektoru Sever. Posle objavljivanja rezultata oba istrazivanja, ukupni broj dokazanih civilnih zrtava akcije Oluja priblizio se brojcima od osam stotina, buduci je za sektor Jug dokazan identitet 410 civilnih zrtava, dok se brojka mogucih procenjivala na šest stotina. Obe brojke, pojedinačno i ukupno, dosta su snazan argument protiv onih, uglavnom sluzbenih, ocena koje su o toj akciji davali funkcioneri bivse vlasti i prema kojima je broj civilnih zrtava bio bitno manji, dok su - sto ne treba smetnuti s uma - i neki crkveni velikodostojnici, poput Zivka Kustica, bivseg glavnog urednika Glasa koncila, govorili cak i o "nevidjenoj humanosti ratovanja".

Brutalnost nad civilima

Doda li se tome ocena dr Slavena Letice, prema kome je hrvatski domovinski rat mozda i najhumaniji rat u novijoj evropskoj istoriji, jasno je da se nalazi HHO-a ostro konfrontiraju sa stavovima kako dela bivse vlasti i razvlasenih desnicara, tako i s ocenama gradjanske inteligencije koja je Tudjmanov rezim podrzavala u odnosu prema srpskom pitanju, ali mu je smetala njegova nepodnosljiva korumpiranost.

Koliko takvi krugovi drze do rezultata HHO-a, vidi se i iz cinjenice da je vest o predavljanju ovog izvestaja u glavnom dnevniku dana sasvim minimizirana, iako je broj zrtava toliko veliki da bi, u svim drugim slucajevima, bio stavljen na udarna mesta svih informativnih emisija.

Bivsi sektor Sever (Kordun i Banija su delom bila pod kontrolom Knina, a delom Zagreba) vraceni su pod hrvatski suverenitet. "Akcija koju su sprovele Hrvatska vojska i policija ocenjena je pozitivno u smislu rusenja rezima tzv. RSK, ali istovremeno akcija Oluja u nekim segmentima dovela je do teskih povreda ljudskih prava", stoji u izvestaju. Navodi se da je rec o "ubistvima, nestanku i stradanjima civila u selima, na putu, ili u izbeglickim kolonama".

Navodi se i broj stradalih civila: u opštini Glina smrtno je stradalo 46 ljudi u Gvozdu 44, u Dvoru 50, Vojnicu 29, Slunju 25, u opštini Karlovac 24, Petrinja 18, Duga Resa 13, Hrvatska Kostajnica osam, Plaski pet i Slunja pet. Ukupno 76 osoba stradalo je u izbeglickim kolonama koje su se kretale prema Bosni, dok je 191 osoba ubijena na podrucju samog sektora Sever. To su uglavnom osobe koje su ostale kod svojih kuca, ili su se nalazile u zbegu, pa su likvidirane na mestima gde su bile otkrivene. Cesto su umorstva obavljana na krajnje brutalan nacin i uz primenu raznih metoda mucenja. U sektoru Sever zabelezen je - za razliku od sektora Jug- manji broj paljevine kuca i unistavanja objekata. Paljevine su zapocele posle akcije Oluja, a "stihijski su se nastavile i danas".

Dva cilja

U izvestaju HHO-a, kao zakljucak o ciljevima akcije Oluja, navodi se postizanje dva cilja. "Jasno je" tvrde autori, citirajuci izvestaj posmatracke misije EU, "da su hrvatske vlasti pocinile teske prekrasaje medjunarodnog prava za vreme i nakon reintegracije "Krajine". Dogadjaji koji su se odvijali kroz pet nedelja posle operacije Oluja upucuju na to da je prvi cilj Hrvatske bio ponovno uspostavljanje svog teritorijalnog integriteta kao i komunikacija izmedju kontinentalne Hrvatske i Dalmacije. Drugo postignuce operacije bio je nestanak "brojne nezeljene manjine". Civilno stanovnistvo masovno je napustilo "sektor Sever", a za vreme odlaska izbeglicke kolone bombardovane su i zasipane vatrom iz aviona. Brojni civili koji su ostali, ubijeni su na kucnom pragu - na najrazlicitije nacine. Kako beleze autori izvestaja, koriscene su i metode poput streljanja i kamenovanja. Iz izjava prezivelih civila s podrucja sektora Sever jasno se vidi da je civilno stanovnistvo izvlaceno po naredbi mesnih civilnih i vojnih vlasti, da je evakuacija trebalo da bude potpuna - ona je to i bila - te da je nestanak "brojne nezeljene manjine" imao svesrdnu podrsku i u vodjstvu strane suprotne Hrvatskoj. Tom misljenju sklon je i hrvatski general Petar Stipetic, koji kaze:

"Taj scenarij je pripremljen nesto ranije, pre pocetka operacije. Odvijao se pod prisilom paravojske i njihovih zapovednika. Svi su govorili - nama je tako zapovedjeno..."

Uglavnom, srpsko stanovništvo nestalo je s područja Banije i Korduna, gde je živelo nekoliko vekova, za samo četiri dana, što je, kao i u slučaju sektora Jug, "poduhvat" koji bi verovatno bio neizvodiv bez saradnje Zagreba i Beograda. Promeni etnicke slike tog područja trebalo je da pridonese i akcija naseljavanja, uglavnom bosanskih Hrvata, na područja bivšeg sektora Sever. Tih izbeglica na područje Korduna i Banije naseljeno je više od deset hiljada. Smesteni su u napustene srpske kuće, što je tadašnja hrvatska vlast pokušala da regulise Zakonom o privremenom preuzimanju i upravljanju odredjenom imovinom i Zakonom o davanju u najam stanova na oslobodjenom području RH. Danas se značajan broj tih ljudi nalazi u nezavidnoj situaciji: oni koji su u privatnim kućama mogu se samo nadati da se vlasnici neće vratiti, dok su izbegli Hrvati koji žive u stanovima nešto bolje sreće, budući da hrvatski zakoni u tim slučajevima ne priznaju stanarsko pravo kao vlasništvo. To je, dakako, još jedan od instrumenata etnickog ciscenja. Nakon Oluje, često je sprovedjeno nasilje nad povratnicima, koje je očito izvodjeno radi zastrasivanja potencijalnih povratnika u te krajeve, kao što je radjeno i u sektoru Jug.

Mlaki odjeci

Kako će hrvatska javnost reagovati na ova dva izveštaja? Dosad je u vezi izveštaja HHO-a moguće registrovati uglavnom ćutnju. Dnevne novine propratile su pres konferenciju na kojoj je izveštaj prezentovan, pojedini nedeljnici doneli su i opirnije izveštaje, ali opsti utisak je uglavnom - ignorancija. Uvodni deo izveštaja polazi od pretpostavke da je akcija Oluja, u celini, donela neke pozitivne efekte - gledano s aspekta ljudskih prava - poput realizacije prava na siguran život stanovništva onih delova Hrvatske koji su dotad napadani iz "Krajine", povratka ranije proteranog hrvatskog stanovništva, ostvarenja prava na slobodno kretanje u celoj državi...

Negativno, pak, HHO akciju vrednuje zbog etnickog ciscenja petine hrvatske teritorije, brojnih ubistava civila u već zaposednutim mestima, pogibije tri pripadnika UNCRO-a i jednog stranog novinara, teskih fizickih napada na izbeglice, koje su cinili civili ili uniformisane osobe, paljenja niza sela ili delova većih mesta, organizovanog zaposedanja kuća ili stanova u vlasnistvu izbeglog stanovništva, te "sluzbenog prihvatanja nacionalisticki motivisane restrikcije vazenja medjunarodnog ratnog prava". Jedan deo tog nasledja - onaj koji se odnosi na povrede medjunarodnog ratnog prava - resice, očito, sud u Hagu. Drugi deo problema, etnicko ciscenje, instrumentalizacija države u te svrhe i prodor ekstremnog nacionalizma u siroke slojeve, resavace se na duzi rok i to iskljucivo u samoj Hrvatskoj. Povratak izbeglog stanovništva bice jedan, ali ne i jedini indikator demokratskih promena.

(NEZAVISNA SVETLOST Broj 255 od 12 - 19. 08. 2000.)

GOJKO TESIC, istoricar knjizevnosti:

Zivimo u vremenu velikih podvala i prevara, ciji su tvorci pripadnici intelektualne mafije koja se grupisala i u vlasti i u opoziciji.

DUSAN BATAKOVIC, istoricar, predsednik Veka za demokratske promene u otadzmini:

- Srbija će se dalje seci na sastavne delove. Prvo će biti odsecena Crna Gora, pa Vojvodina. Kosovo je samo jednom recenicom iz Rezolucije 1244 vezano za Jugoslaviju. Ne bi me zacudilo da i ostatak Srbije bude iscepkan na nekoliko razlicitih delova.

MLADJAN DINKIC, prvi covek G17:

- Mi smo jedna od najkorumpiranijih zemalja na svetu. Od 99 rangiranih zemalja samo je sedam gorih od nas. Vecu korupciju imaju samo Tanzanija, Honduras, Uzbekistan, Azerbejdžan, Indonezija, Nigerija i Kamerun.

Knjizevne novine br 999 - novembar 1999

KOSOVO: MERA NASE PROPASTI

Jedan sluzbenik Ujedinjenih nacija, slucajno bugarske nacionalnosti, ubijen je usred Pristine samo zato što je na pitanje prolaznika koliko je sati, neoprezno odgovorio na srpskom, bez da se mogao prepoznati njegov bugarski akcent. Kada je prepoznat kao Srbin, fizicka likvidacija bila je stvar rutine, kao što je to već u Pristini, ako ste Srbin, pravilo već puna četiri meseca. Drugi je, nedavno, bio ubijen kada je na pijaci, opet neoprezno, pitao posto su breskve, a jedan još ranije, krajem avgusta, pola sata pre nego što će pisac ovih redova u pratnji francuskih legionara iz Gracanice ući u Pristinu, izgazen je zverski na ulici, kada mu je na nesrecu nestalo benzina usred pristinske carsije, naocigled hiljada ljudi, i to posto su ga neki lokalni albanski mafijasi prepoznali kao Srbina. Zvao se Stanimir, bio je kombajner na putu u susedno selo, da skine psenicu komsijama, a znao je da je svaki nepredvidjen razvoj dogadjaja moguc. Napukle lobanje, Stanimir je dugo bio jedini srpski pacijent u pristinskoj bolnici, pre nego što će, nedugo posle prebacivanja u nisku bolnicu, izdahnuti. Premda će se

komandanti KFOR-a rado pohvaliti da je broj nasilja nad Srbima drasticno opao, zaboravice da pomenu i glavni razlog, da se broj Srba smanjio cetrdeset puta od pre cetiri meseca: od njih oko 40.000 ostalo ih je jedva hiljadu, i to onih koji se kriju iza spustenih roletni, ne izlaze da kupe hranu (ceka ih situacija tipa "posto su breskve") i iscekuju ili da ih neko spolja izbavi ili da konacno stalna strepnja postane zla sudbina kad neko krene da njihova vrata razvaljuje sekirom i odluci sta da radi s njima.

Dok Srbi po gradovima nestaju, a KFOR zadovoljno konstatuje da broj incidenata (sto je eufemizam za sistematsko etnicko ciscenje Srba) svakodnevno opada, jedini je izuzetak Kosovska Mitrovica gde "ponovno ujedinjenje" grada, stiteci, za sada, Srbe francuski vojnici i zandarmi sprecavaju da se ponove uzasni progoni srpskih stanovnika Prizrena, Peci, Pristine, Urosevca... U Orahovcu njih nekoliko stotina, kao u nekom getu cekaju da im se dostavi hrana, a vojska koja je nekada davno prva usla u Berlin ne moze da udje u Urosevac, jer joj to ne dozvoljavaju lokalni Albanci. Saradnja sa UNMIK-om i KFOR-om veoma je vazna... svaki put kada bi srpski predstavnici odbili da pregovaraju, kao slucajno, snage KFOR-a bi pomakle straze koje cuvaju Decane i pecku Patrijarsiju; zatim bi se pojavili neki Albanci koji postavljaju dinamit oko manastirskih zidina, a srpski predstavnici bi, nevoljno, morali da se vrate i da saradjuju... pa ko bi uopste medju Srbima smeo da preuzme na sebe odgovornost za rusenje tih svetinja. Zar da kosovski Srbi budu jedino odgovorni za njihovu zastitu, ili je to problem koji treba da resava osam miliona Srba....

Dok predstavnici nase Crkve, staranjem vladike rasko-prizrenskog, neumorno i samopregorno pomazu stare bolesne i iznemogle, prevoze, spasavaju, izvode u ostatak Srbije one koji beze, lece i snabdevaju one koji ostaju, nekolicina drzavnih, a u stvari partijskih sluzbenika rezima, smerno cucu u jednom pristinskom podrumu, gde se, pred zidom sa smotanom drzavnom zastavom, glumi suverenitet Srbije, samo za potrebe kamera beogradske televizije... Suverenitet koji ne postoji i koji se topi sa svakom novom izjavom Milosevica i njemu vernih generala... tih "pobednika" u ratu u kojem nije dato Kosovo... ni oni sami, niti oni koji ih, u nasoj tzv. inteligenciji uporno podrzavaju i u Beogradu amnestiraju (svaljucuci svu odgovornost na NATO, kao da je NATO zaduzen da stiti interese gradjana Srbije), nemaju valjanih odgovora na pitanje gde su stotine nestalih, stotine otetih, blizu 200.000 trajno raseljenih, kakva je to pobeda posle koje Srbe iz stanova i kuca isteruju, ubijaju, nekaznjeno, kao glinene golubove, a sve to uz sleganje ramena predstavnika medjunarodne zajednice, tj. onih kojima je "staranje" nad Kosovom "privremeno" prepusteno. Kako to da se na rezoluciju UN pozivaju oni koji ne priznaju Haski sud, tribunal koji je u ime UN-a osnovao Savet bezbednosti... kakva je ta "pobeda" u kojoj se glava gubi i za jednu rec izgovorenu na srpskom, kakva je to pobeda u kojoj su Srbi zasticeni slabije nego u doba nacisticke okupacije i pune albanske vlasti, najpre pod italijanskim, a zatim i pod nadzorom Treceg Rajha.

Moralni pad naseg naroda jos je veci kada se sagledaju dva posebna fenomena: prvi da mnogi Srbi, sklonjeni u enklave, sami sebi ne priznaju sta se zapravo dogodilo, a novo stanje sebi samima predstavljaju kao privremeno, uljuljkani, za trenutak, izvesnom zastitom koju im pruza KFOR, a nesvesni da su saterani u geta, a i ona ce se, po svoj prilici, tesko odrzati ako Milosevic ostane na vlasti u Srbiji. Oni su stavise, ostali prijemcivi za svaku vest u novinama (dele im se besplatno "Politika" i "Ekspres") koje im, lazno, ponavljaju da je suverenitet Srbije jos tu, jer ga i oni predstavljaju... po trista dinara "plate" koji se sluzbenicima redovno dostavljaju... ta iluzija nekako opstojava... Onih koji ce sebi priznati da su se pogresno politicki opredelili jos uvek je malo, kao i onih koji ce glasno reci sta se sve zaista desavalo u ratnim okolnostima... sa albanskim civilima...

Drugi je fenomen strasna, skoro bezdusna ravnodusnost ostatka Srbije za zbivanja n Kosovu, odsustvo reci bilo kakve osude NATO agresije, i jos manje, osuda onoga sto se u mirnodopskim uslovima desava: da etnicko ciscenje kosovskih Albanaca, koje je naredio Milosevic na pocetku rata, sada smenjuje etnicko ciscenje Srba pred nezainteresovanim snagama KFOR-a. Nespremnost onih koji su horski pevali da nikada nece dati Kosovo, da makar i privire na prostore pokrajine, jasno pokazuje sramnu dimenziju jednog laznog patriotskog patosa... Odsustvo opipljivih dela umesto praznih reci, nagla i sveobuzimajuca preokupiranost sopstvenim problemima, cak nekakvo olaksanje sto je s Kosovom sve, na izgled, svrseno, pokazuje da je moralno posrtanje Srba, uprkos razumljivoj iscrpljenosti desetogodisnjim ratovima i sankcijama, tako duboko da ce trebati nekoliko generacija da se zaleci. Kosovo je, zaista, poslednja mera naseg moralnog posrnuca.... S izuzetkom nekoliko novinara i cinovnika na povremenim zadacima, niko iz ostatka Srbije, strucno ili politicki vezan za Kosovo, nije za cetiri meseca, nasao za shodno da se na Kosovu (s izuzetkom jednog beogradskog advokata) zadrzi duze od jednog popodneva. To su potpisniku ove beseske rekke gracanicke monahinje pre nego sto ce, posle trodnevnog boravka, napustiti manastir. Unutar tog fenomena je i cudna nezainteresovanost srpske stampe za sudbine kosovskih stradalnika: nema licnih prica, personalizovanih sudbina... samo smenjivanje brojeva, sturo i bezlicno nabranje mrtvih, otetih, nestalih... svih onih koji su odavno pobijeni, ili su prethodno izmrcvareni da bi njihovi organi, valjda

preko Makedonije, bili prodati za transplantaciju negde u Evropi...

Pisac ovih redova razgovarao je, pred Gračanicom, s jednim britanskim vojnikom, simpaticnim istetoviranim momkom, nesumnjivo slabog obrazovanja, koji je, začudjen, neprestano ponavljao: ja nista ne razumem, dosao sam da stitim Albance od Srba a vec mesecima samo branim Srbe od Albanaca... tu nesto nije jasno... Drugi jedan sagovornik, Albanac, prevodilac, poluglasno mi kaze da je Adem Demaci, pre nego sto ce se (mozda samo privremeno) povuci s politicke scene, rekao: "ispali smo (mi Albanci) pet puta gori od Srba..." Neobicna lik u svom nacionalnom fanatizmu ali i nekakvoj arhaicnoj cestitosti, taj politicki poeta, Adem Demaci, kojeg je za vreme proteklog rata, kao jos i I. Rugovu ili V. Suroja stitila (iz svojih razloga) srpska policija (stradanje Fehmija Aganija bio je, izgleda, problem slabe koordinacije u zastiti), nije, medjutim dorekao, bar ne javno, da su, uprkos strasnim zlocinima na obe strane, kosovski Albanci ipak pobednici, i na dugu i na srednju, i na kratku stazu... Za razliku od "pobednika" u Srbiji, Demaci, i Rugova, Suroi i Taci, ma kako se razlikovali u stavu prema progonima Srba (Suroi se, na vreme ogradio jednim tekstom), znaju da su pobednici i za razliku od razgoropadjenih beogradskih "pobednika" (koji se busaju u grudi i stalno prete da "ce se vratiti" s vojskom na Kosovo) nemaju potrebu da svoj trijumf svakodnevno obznanjuju, nego se posvecuju prakticnim zadacima u dovršenju zapocetog posla, etnickog ciscenja... Za razliku od srpskog nacionalizma, koji je toliko podlozan satanskoj manipulaciji Slobodana Milosevica upravo zato sto nije strukturisan - jer oscilira izmedju krajnosti (egzaltacije i rezignacije), i jer nema moralna uporišta - albanski nacionalizam je sistematican i surov na jedan neumoljivo postojan nacin: broj srusenih srpskih bogomolja, koji se i od broja sedamdeset, s kraja avgusta, vrtoglavo povecava, to svakodnevno iznova dokazuje.

Dusan T. Batakovic

Episkop timocki Justin (Stefanovic), clan Svetog arhijerejskog sinoda SPC **CRKVA TREBA DA SACEKA SA OGLASAVANJEM OKO IZBORA**

Radi opsteg dobra mi moramo da saradjujemo sa predstavnicima ovog drustva. Ako prekinemo opstenje ili ono bude na distanci, pravimo deobu u narodu. Moje je da pomognem da se u zajednickom zivotu svi preobrazimo i udjemo u zdravo drustvo koristeci vekovno iskustvo Crkve - Timocka eparhija ima oko 240.000 zitelja. Uglavnom, pravoslavni. Sediste je u Zajecaru, gradu bez neke dublje crkvene tradicije, a sama eparhija koja je osnovana 1834. godine izgubila je korak sa pravim predanjem kakvo postoji na Kosovu, u Sumadiji, zickoj i sabacko-valjevskoj eparhiji i dobrim delom u RS. Prema predanju, noga svetog Save nikada nije krocila na tlo Timocke eparhije, fanarioti nisu upravljali ovim krajevima i nikada nije zaziveo Bogomoljacki pokret. To su razlozi zbog cega se na ovom tlu razvio surogat hriscanske vere u vidu paganskih obicaja, vracanja, gatanja, astrologije, crne i bele magije i jos mnogo cega. Trudim se da svojim eparhijotima prenesem pravoslavlje, ono koje sam doziveo i proziveo u manastiru Crna Reka, pokraj civota sa mostima svetog Petra Koriskog - kaze episkop timocki Justin (Stefanovic), clan Svetog arhijerejskog sinoda Srpske pravoslavne crkve. U razgovoru za Danas vladika Justin govori o duhovnoj obnovi u Timockoj eparhiji, stanju na Kosovu i Metohiji, ulozi Crkve u javnom zivotu.

Koliko je za coveka beogradskih korena i drugacijeg iskustva izazov da preuzme brigu za eparhiju poput timocke. Mnogi Zajecarci tvrde da su posle Drugog svetskog rata izbegavali cak i ulicu u kojoj se crkva nalazi.

- Zajecar je prema Crkvi nepoverljiv zato sto ona nudi nesto novo. Novi sadrzaj koji od coveka trazi preumljenje. Oni koji do sad nisu ziveli sa Crkvom smatraju da ona suvise trazi od njih, da promene svoje navike, da se vise trude na moralnom planu, da se zrtvuju za vecne ideale. Posso je Zajecar cvrsto utemeljen na materijalistickoj ideologiji, sve sto mi u Crkvi radimo shvata se kao atak na njihovo uverenje i slobodu. Velika je nezainteresovanost vecine zitelja za ono sto Crkva nudi. Kada se u nama desi duhovni preobrazaj, onda nam postaje jasno sta nam se desava kao narodu i sta nam valja ciniti. Cinjenica je da veliki deo naseg naroda jos spava dubokim snom.

Ko treba da ga ih probudi?

- Crkva i ona radi onoliko koliko moze. Da li na najbolji nacin, to je drugo pitanje. Stalno se ponavlja i trazi da se Crkva oglasi. Ja sam se oglasavao tokom protesta zbog prikriivanja izbornih rezultata. U dva maha. U Negotinu i Zajecaru. Smatrao sam da je potrebno da izadjem i kazem svoju rec. Neposredno posle toga hram u Zajecaru je razvaljen i demoliran iznutra. Narod koji me je tamo slusao nije dosao da saucestvuje sa svojom crkvom. Zato posle svega smatram da su sve ovo prolazne bolesti kroz koje narod prolazi i da nisu krupna egzistencijalna pitanja dogmata i direktnog napad na Crkvu i njeno ustrojstvo.

Zaista mislite da stanje u kome se sada nalaze zemlja i narod nisu dovoljno krupna pitanja?

- Crkva se dosada oglasavala svojim zvanicnim saopstjenjima i jasno i nedvosmisleno rekla sta je trebalo da kaze.

Smatrate da bi Crkva trebalo sada da prekine sve odnose sa drzavom?

-Ne, ali bar da drzi distancu.

Ako vec ima stav da je neko odgovoran za, recimo, gubitak Kosova i Metohije, zasto se pojedini episkopi vidjaju na drzavnim prijemima?

- Sabor je u svojim odlukama proteklih godina budno pratio citavu dramu koja se nama desavala i nedvosmisleno slao poruke i predstavnicima vlasti i narodu. Iako je Sinod doneo jasan stav i definiciju o kriticom stanju u drzavi, ima nekih episkopa koji ce uraditi cak i suprotno.

To ide njima na savest. Svaki episkop ima punu slobodu i odgovornost da u okviru svoje eparhije koja mu je poverena dela onako kako smatra da je najbolje. Cinjenica je da narod cesto nema kriterijume sta je prava stvar, ali zato ima potrebu da sa politickim nabojem komentarisce sve sto se u Crkvi desava. Radi opsteg dobra mi moramo da saradjujemo sa predstavnicima ovog drustva. Ako prekinemo opstjenje ili ono bude na distanci, pravimo deobu u narodu. Moje je da pomognem da se u zajednickom zivotu svi preobrazimo i udjemo u zdravo drustvo koristeći vekovno iskustvo Crkve. Sad su velika previranja.

Imamo izbore u septembru. Svi smo napeti i nervozni. Da li treba sada raspirivati vatru, intenzivirati medjusobne razmirice ili se moliti Gospodu da nas urazumi i pomogne da izadjemo iz ove krize. Da li ce se Crkva oglasavati pred izbore ili ce, kako neki od arhijereja predlazu, sacekati da vidi sta ce joj kandidati ponuditi u svojim programima?

- Crkva ne trguje sudbinom svoga naroda. Narod i Crkva su spojeni sudovi i Crkva kao zivi organizam, budno prati sta se zbiva i prozivljava sve ovo. Crkva bi mozda trebalo da saceka sa oglasavanjem oko izbora, ali to ne znaci da ona ceka "zeleno svetlo" kada ce govoriti, a kada je korisnije da cuti.

Spadate u vladike koje cesto idu na Kosovo i Metohiju. Da li SPC zbog stanja srpske crkve i naroda na Kosovu i Metohiji vrsi pritisak na vlast?

- Ako mislite na drzavne strukture koje vode racuna o teritorijama - o Krajini, RS, o Kosovu, sutra o Istocnoj Srbiji i celoj drzavi - ne znam kakav bi pritisak Crkva trebalo sada da izvrshi na njih. Nisu samo oni faktor koji odlucuje o Kosovu. Kada je Kosovo bilo u nadleznosti ove drzave, to se nije na pravi nacin odradilo. Sad kada je problem internacionalizovan, mislim da bi bilo apsurdno traziti nesto od drzave koju malo ko u svetu uvazava.

Koliko oko Kosova moze da pomogne medjucrkvena diplomatija?

- Radi se u tom pravcu, ali postoji teznja da se Crkva svede u okvire crkvene porte. Njena misija proteze se do crkvene ograde. Svaki korak izvan toga smatra se mesanjem u politiku. Crkva nema mogucnosti da preuzme ulogu u javnom zivotu, kakvu je nekad imala.

Da li je to razlog sto vladika Artemije nailazi na nerazumevanje, cak i u samoj Crkvi?

- Vremena su teska i sve sto covek danas radi nailazi na veliki otpor. Svako ima neku svoju istinu, pravdu. Sve nas boli Kosovo, ali vladiku Artemija valjda najvise boli. On se vencao za tu eparhiju. On je covek koji se pece dole na vatri. Prebacuje mu se sada sto razgovara sa predstavnicima medjunarodne zajednice koji su nas bombardovali. To su ljudi koji su sada trenutno na Kosovu i on mora da razgovara sa njima. Time im nije dao podrsku, niti ih uvrstio u pravoslavne.... Ima onih koji kazu da to sto on radi jesu radikalni potezi... On i mora radikalno. Kuca gori i on gasi pozar onako kako moze i cini onako kako smatra da je najbolje, jer zivi tu, zna prilike i odnose. Znam da je decansko bratstvo pomagalo siptarskim porodicama da se evakuisu, vozili su ih u bolnice, pomagali su ih i materijalno. Sada kada bi to gledali, ispada da su pomagali neprijatelje, a oni su pomagali ljudima.

Gracanica je na neki nacin postala stab i sad tu dolaze svi oni koji su zaduzeni za Kosovo. Je li to njih Artemije doveo tamo? Da li on tu stvarara profit, kapital, politicku karijeru ili mu je cilj da sacuva ono malo naroda? Ja bih mozda iz Beograda ili iz Zajecara to drugacije resavao, ali on je tamo. Vidi krv, zrtve, muke, plac, tugu... Lako je sedeti u kabinetu i razmisljati o Kosovu. Drugo je kad si tamo. Nazalost, oko pitanja Kosova nismo svi na istoj liniji. Koliko ima Srba, toliko ima i vidjenja kako bi trebalo resiti stanje u pokrajini. Ali, za Kosovo sto se crkvenih velikodostojnika tice, odgovoran je samo episkop rasko-prizrenski. Mi mozemo da se slazemo ili ne slazemo sa njegovim stavovima, ali on je covek koji je na zakletvi dao obećanje Bogu da ce na najbolji nacin voditi svoju eparhiju.

CETVRTAK 07. septembar 2000

NOVA POLITICKA IGRA S KOSOVOM

Beograd - Odluka sefa Unmika Bernara Kusnera da dozvoli glasanje u srpskim enklavama i dalje nailazi na razlicite reakcije medju kosmetskim Srbima. Koordinator DSS za Kosovo i Metohiju Dragan Lazic ovu dozvolu smatra nebitnom.

- Bitno je saznanje i animacija javnosti o pokusaju rezije rezima da izvuce 350 hiljada glasova.

Sainovic se unapred izjasnjava o mogucem broju sa Kosova i Metohije. Da je on stvarno imao toliki broj odazvanih i toliku podrsku albanske nacionalne zajednice na Kosovu i Metohiji se nikad ne bi

dogodilo ono sto se desilo. Opet se igraju s Kosmetom. Ocgledno Kosovo im treba samo pred i za izbore. Ovoga puta No pasaran - istice Lazic.

On podseca da je na Kosovu i Metohiji registrovano 960 hiljada albanskih glasaca i oko 115 hiljada srpskih. Sto se albanskog birackog tela tice, podseca Lazic, ono se nece izjasnjavati na izborima jer su se referendumski izjasnili s vise od 98 odsto da su za samostalnu drzavu.

U krajnjoj liniji moguće je da samo nekoliko hiljada Albanaca izađe u prirubnim opstinama. Znaci ostaje srpsko biracko telo koje broji 115 hiljada. I pod najidealnijim uslovima nije izlazilo vise od 70 odsto, tako bar kazu prosli izbori 1996. U najboljem slucaju sa kompletnim nealbanskim glasovima moze se racunati na ne vise od 100 hiljada glasaca. Sve ostalo je, smatra nas sagovornik, u domenu teske kradje.

DEMONSTRACIJA SILE

London (FoNet) - Britanski "Tajms" pise o, kako se navodi, demonstraciji sile britanskih trupa u sastavu KFOR-a u utorak, u neposrednoj blizini administrativne granice Kosova sa Srbijom.

Bio je to, navodi list, odgovor na nedavno izrazenu spremnost VJ da se vrati u pokrajinu. U vezbi, koja se odvijala u vidokrugu kontrolnog punkta srpske policije, na putu Podujevo-Nis, ucestvovali su tenkovi, snajperisti, mehanizovana pesadija i jedan helikopter.

"Tajms" je citirao reci britanskog majora Harija Hanskomba da je prevashodni cilj te operacije bio da se predupredi, kako je naveo, agresija preko granice.

NAJZAD STIZU RACUNI ZA TELEFON I KOMUNALIJE

Beograd - Siptari, koji su godinama izbegavali placanje svih vrsta dazbina, najzad ce morati to rade. Primorace ih na to nova, UNMIK-ova vlast. Izvor "Glasa" iz Pristine najavio je u sreu mogucnost sto skorijeg zavodjenja reda u placanju komunalija, taksi i poreza na Kosovu i Metohiji.

Posle godinu i po dana neplacanja svi stanovnici juzne srpske pokrajine morace da izdvajaju vece sume novca za komunalije. Prvo su stigli racuni za telefon, izrazeni u nemackim markama. Kako su za mnoge vlasnike racuni bili visoki, nisu ih platili i ostali su bez broja.

Sada ce na red doci struja, voda i grejanje. Stanovnike Kosova najvise ce pogoditi placanje svih vrsta poreza. Najnizi porez, kako saznajemo, iznosice tri odsto.

NA KOSOVU OD KASETNIH BOMBI STRADALO 500 LJUDI

Zeneva - Medjunarodni komitet Crvenog krsta (ICRC) zatrazio je da se zabrani upotreba kasetnih bombi u vojne svrhe i opomenuo je sve drzave koje to ne cine da se pridravaju Konvencije o zabrani upotrebe nagaznih mina. U izvestaju o razornim posledicama kasetnih bombi i nagaznih mina na Kosovu, ICRC trazi da se suspenduje upotreba kasetnih bombi u vojne svrhe dok se ne postigne medjunarodni sporazum o njihovoj upotrebi i ukljanjanju njihovih ostataka.

U izvestaju koji je ICRC prekjuce dostavio diplomatskim predstavnicima, navodi se da su tokom prvih 12 meseci nakon rata na Kosovu, neeksplozirani ostaci kasetnih bombi, nagaznih mina i drugih smrtonosnih naprava odneli 500 zivota. U izvestaju se precizira da smrtnost zaostalih naprava na Kosovu godisnje u proseku iznosi 31 slucaj na 100.000 stanovnika. Organizacija navodi da su kasetne bombe narocito opasne po civilno stanovnistvo, jer one nakon udara oslobadjaju mnoge manje bombe koje se zatim raspruju u velikom radijusu.

Na osnovu, kako se navodi "vrlo konzervativnih" procena NATO, na Kosovu je preostalo oko 30.000 neeksploziranih delova kasetnih bombi. Organizacije koje pod okriljem UN rade na ukljanjanju neeksploziranih naprava na Kosovu saopstile su 31. maja ove godine da su unistile 4.069 ostataka kasetnih bombi na Kosovu. Tokom 12 meseci nakon rata na Kosovu, 150 ljudi je poginulo od tih ostataka, sto je, kako navodi ICRC, "za zaljenje i sto je moglo da se izbegne".

U izvestaju se istice da su za razliku od nagaznih mina, kasetne bombe ubojitije, jer od njihovih ostataka, zbog velike razorne moci, obicno strada vise ljudi. Takodje se napominje da su one narocito opasne za decu, jer su njihovi ostaci obicno obojeni jarkim bojama, te privlace deciju paznju. ICRC napominje da je rasciscavanje terena od kasetnih bombi opasnije nego od mina i da one moraju biti unistene na licu mesta. ICRC, medjutim, napominje da se ne moze pouzdano utvrditi koliki je broj neeksploziranih nagaznih mina zaostao na Kosovu. (Beta)

BUGARSKI KAMIONI STIGLI NA KOSOVO

Skoplje - Bugarski kamioni koji su deset dana stajali na granicnom prelazu Blace, prekjuce su presli makedonsku granicu i usli na Kosovo, pise skopski Dnevnik. Kolona kamiona je uspela da predje granicu nakon sto su bugarske vlasti uputile protest Makedoniji, izjavili su za skopski list vlasnici kamiona, tvrdeci da uvek na putu za Kosovo imaju probleme i zastoje na makedonskom granicnom

prelazu Blace. Bugarsko Ministarstvo spoljnih poslova je u ponedjeljak makedonskoj ambasadi u Sofiji uputilo protestnu notu zbog zadržavanja kamiona, u kojoj je najavilo reciprocne mere prema makedonskim kamionima ukoliko Makedonija ne resi problem. (Beta)

PETAK 08. septembar 2000

PRIVRZENI SRJ, NE TACIJU

Beograd - Oko 7.000 Albanaca iz sela u okolini Peci i Djakovice najavilo je ucesce na saveznim i predsednickim izborima. U tim sredinama, kako je za "Glas" rekao predsednik Demokratske reformnske partije Albanaca Sokolj Cusa, bice otvorena i biracka mesta.

- Albanci iz ovoga kraja privrzeni su Srbiji i Jugoslaviji i ne prihvataju diktate Tacija i Kusnera. Oni se nisu odazvali ni nedavno organizovanom popisu stanovnistva na Kosmetu, pod pokroviteljstvom Unmika, jer nisu zeleli da izdaju svoj ponos i dostojanstvo. Zbog toga sada imaju velikih problema i na njih se vrši pritisak da se isele iz Metohije - kazao je Cusa.

Predsednik DRPA Cusa u Cetvrtak je s ovim upoznao i predstavnike ruske informativne sluzbe. On im je kazao da na Albance iz okoline Peci i Djakovice pritisak vrse njihovi sunarodnici, sledbenici Tacijeve politike.

Tokom razgovora Rusi su, rekao je Cusa, podrzali DRPA i njene stavove o multietnickom Kosovu i ravnopravnosti svih stanovnika, bez obzira na veru i naciju. U ovim selima je, pre rata, sastav stanovnistva bio mesovit i nije bilo medunacionalnih sukoba.

BEZ TOLERANCIJE NEMA BUDUCNOSTI

Kosovska Mitrovica - Predstavnici medjunarodne zajednice i mitrovackih Srba i Albanaca slozili su se da bez tolerancije nema buducnosti na Kosovu na juce odrzanoj konferenciji za novinare sa temom "Stop nasilju" u regionalnom sedistu UN u Kosovskoj Mitrovici. Regionalni administrator UN Vilijam Nes, predstavnik SNV Kosovske Mitrovice Oliver Ivanovic i gradonacelnik juznog dela grada dr Bajram Redzepi, izneli su svoja vidjenja o politickom, etnickom i svakom drugom obliku nasilja i zakljucio je da Kosovo nema perspektivu bez tolerancije. Vilijam Nes rekao je da je borba protiv nasilja neophodna za poboljsanje ekonomije, jer ionako ima puno ljudi koji imaju previse slobodnog vremena da razmisljaju o proslosti. "Danas ne govorimo o sprecavanju nasilja, nego o mirnom zivotu na Kosovu.

UN misija na Kosovu, kao i regionalni mitrovacki lideri su zdusni da razrese i ovako tesku situaciju u regionu", objasnio je Nes.

Dr Bajram Redzepi rekao je da je ovo simbolika "kada pominjemo borbu protiv nasilja ali je i korak kada se moramo vise angazovati protiv nasilja", dok je Oliver Ivanovic, predsednik SNV Kosovske Mitrovice ukazao da ima previse nasilja vec duze vreme, te da principijelno nije prihvatljivo da se silom resavaju razmirice, jer to nije put ka Evropi.

"Poseban vid nasilja je politicko nasilje a toga smo svesni svakodnevno. Mi ne zzlimo ove izbore, ne zbog samih izbora, vec zbog onoga sto prethodi ovim izborima, tj. razni oblici nasilja i pokusaji da se frustrirani motivisu na destrukciju. To se nama dogadja danas, a uoci vasih izbora dogadjace se obema stranama", rekao je Ivanovic, obracajuci se Redzepiju.

Regionalni administrator naglasio je na kraju da na obe strane Ibra ima ljudi koji se raduju ovoj teskoj situaciji i nasilju. Dokaz za ovu tvrdnju su i dva sinocnja incidenta, tuca u kafe Saru na severu i prepada na jednog stanovnika juznog dela grada od strane dvojice ljudi odevenih u crne kozne jakne. Ovi incidenti nisu bili medjuetnicki, upozorio je Nes.

J. Bjelica

DEL PONTE TRAZI CVRSCU KONTROLU GRANICE SA SRJ

Bukurest - Glavni tuzilac Haskog tribunala Karla del Ponte izjavila je juce u Bukurestu da je taj sud zainteresovan za "cvrstu kontrolu rumunsko-jugoslovenske granice", jer raspolaze informacijama da bi "osumnjiceni za ratne zlocine mogli pokusati da udju u Rumuniju". "Haski tribunal je zainteresovan za cvrstu kontrolu rumunsko-jugoslovenske granice, koja bi omogucila da se osumnjicena lica u slucaju ulaska na teritoriju Rumunije odmah lise slobode", rekla je Del Ponte, a prenosi drzavni radio. Prema njenim recima, izmedju Rumunije i Tribunala "postoji stalna veza" koja omogucava efikasnu identifikaciju osumnjicenih za ratne zlocine, za kojima je sud izdao nalog za hapsenje.

Ona je, ujedno, pozdravila podrsku koju Rumunija pruza Haskom tribunalu i izrazila uverenje da ce saradnja Rumunije i suda biti nastavljena bez obzira koja ce se partija nalaziti na vlasti posle izbora koji ce se odrzati krajem ove godine. Karla del Ponte se tokom svoje dvodnevne posete Rumuniji sastala sa ministrom pravde Valeriju Stojkom, drzavnim sekretarom u Ministarstvu inostranih poslova Eudjenom Dizmareskuom i zamenikom vrhovnog javnog tuzioca Rumunije Jonom Joneskuom. Tokom

tih razgovora najviše pažnje posvećeno je mogućnostima zaključivanja sporazuma o izrsavanju presuda Haskog suda u Rumuniji, kao i konkretnim merama koje će preduzeti rumunski organi u slučaju da se osumnjiceni za ratne zločine nadju na teritoriji Rumunije. (Beta)

GDE SU ZAVRSILE DVE MILIJARDE EURA

Strazbur - Evroposlanici italijanske alijanse "Nacionale" su na konferenciji za novinare ponovo zapitali Evropsku komisiju kako se troši pomoć EU namenjena Kosmetu i naglasili da ne traže da pomoć bude ukinuta nego da se zna kako su potrošene dvije milijarde eura koje je EU izdvojila od početka rata do danas.

Konferencija je održana u okviru septembarskog zasedanja Evropskog parlamenta u Strazburu, a poslanici Kristijana Muskardini, Mauro Nobilija i Francesko Turki rekli su da na dvaput postavljeno pitanje do danas nisu dobili odgovor. Oni su zatražili da bude objavljen poverljivi izveštaj o kontroli uvoza humanitarne pomoći u Albaniju za Kosmet tokom kosovske krize koji postoji u Evropskoj komisiji, kao i da se objasni zašto je izveštaj do sada bio sakriven od javnosti.

RFI prenosi da su poslanici zatražili i zvanično objašnjenje o trošenju sredstava iz humanitarne pomoći za Kosmet povodom pisanja italijanskog nedeljnika Panorama koji je još u aprilu ove godine, a zatim i u junu, tvrdio da je pomoć namenjena izbeglicama sa Kosova i obnovi pokrajine završila ogromnim delom u rukama albanske mafije. Poslanici su na konferenciji za novinare pokazali i novinsku dokumentaciju o kriminalizaciji pomoći namenjene Kosovu. (Srna)

EKSPLOZIJE NA ISTOKU KOSOVA

Pristina - Portparol Kfora, američki major Skot Slejten, saopštio je juče da su prethodne noći u srpskom selu Klokot, na putu Uroevac-Gnjilane, eksplodirale dve bombe, ali da nije bilo povredjenih. U eksplozijama su, međutim, oštećene dve kuće i uništena je jedna stala, rekao je Slejten, dodajući da je istraga, koju zajednički vode Vojna policija Kfora i Unmika, u toku. On je dodao da je eksplozija zabeležena i u jednom albanskom restoranu u selu Pozaranje, desetak kilometara od Klokota, ali da, takodje, povredjenih nije bilo.

Stručnjaci Kfora pretpostavljaju da je eksplozivna naprava težila oko 10 kilograma, a istragu je preuzela policija Unmika. Slejten je saopštio i da je u Lipljanu, ispred kuće vlasnika romske nacionalnosti otkrivena potezna mina, postavljena tako da se aktivira u slučaju da neko pokuša da otvori ulazna vrata. Na sreću, vlasnik kuće je otkrio minu pre nego što je aktivirana. U kući osim Roma živi i starija žena srpske nacionalnosti, rekao je Slejten, dodajući da je specijalni tim za uklanjanje eksplozivnih naprava onesposobio minu. (Beta)

ALBANCI NE PRIZNAJU KUSNEROVU ODLUKU

Gracanica, Beograd - Na sednici Prelaznog saveta Kosova koja je prekjuče održana u Pristini politički predstavnici kosovskih Albanaca oštro su reagovali na odluku Bernara Kusnera, šefa Civilne misije UN, da neće spreciti održavanje jugoslovenskih saveznih izbora na Kosovu i Metohiji. Svi su se izjasnili protiv Kusnerove odluke, za koju su rekli da je ne priznaju i da je smatraju ličnim stavom šefa Unmika - izjavila je za Danas Rada Trajković, član Srpskog nacionalnog veća Kosova i Metohije i srpski posmatrač u Prelaznoj administraciji Kosova. Prema njenim recima, Kusner je na napade albanskih predstavnika uzvratio tvrdnjom da on ima pravo na donošenje takve odluke, sa kojom se, kako je napomenuo, slaže i Kofi Anan, generalni sekretar UN.

Rada Trajković je pozdravila Kusnerovu odluku o održavanju saveznih izbora, jer se njome, saglasno Rezoluciji 1244 UN, priznaje da je Kosovo i Metohija deo SRJ, ali je izrazila sumnju da će izbore u Pokrajini aktuelni režim iskoristiti za veliku manipulaciju i izbornu krađu kosovskih glasova. "Nije u redu što Milosević o održavanju izbora nije zvanično obavestio Unmik, koji bi sa Komitetom savezne vlade mogao da izvrši kontrolu birackih spiskova. Da je dozvolio registrovanje proteranih kosovskih Srba koji sada žive na prostoru ostatka Srbije u saradnji sa UN sada bi se znao tačan broj prognanih, a izbori bi imali legitimitet", smatra Rada Trajković. Ona je demantovala pisanje pojedinih srpskih medija da je Pristina oblepljena plakatama SRS i tvrdi da po ovom gradu "više" samo posterati Hasima Tacija.

SUBOTA 09. septembar 2000

SRPSKA I ALBANSKA DECA NA LEČENJU U FRANCUSKOJ

Pariz - Trideset petoro dece, pripadnika srpske i albanske zajednice sa Kosova koji moraju da se leče i operisu u Evropi, stići će u Francusku u subotu uveče, najavio je ministar odbrane Francuske. Deca će doći u pratnji šefa civilne misije UN na Kosovu Bernara Kusnera, koji će održati konferenciju za novinare po sletanju aviona na vojni aerodrom Vilakuble, kod Pariza.

Ovu akciju, koju je inicirao Kusner, realizuju ekipe humanitarne organizacije "Lanac nade", povodom "Dana bez nasilja" koji se u subotu organizuje na Kosovu. (Beta, AFP)

SPRECEN ILEGALAN UPAD LJUDI IZ ALBANIJE

Pristina - Pripadnici medjunarodnih snaga na Kosovu su tokom prethodne noci uhapsili u blizini granicnog prelaza Morina tri osobe koje su pokusale da ilegalno predju iz Albanije na Kosovo, saopstio je Kfor. Kfor saopstava da je u Prizrenu preksinoc bilo pucnjave, ali da nije bilo povredjenih, kao i da je u tom gradu privedeno 14 osoba zbog kršenja policijskog casa.

Pripadnici Kfora su prekjuce popodne u blizini sela Batusa pronasli u jednom napustenom automobilu veliku kolicinu oruzja, municije i eksploziva. Pronadjene su tri puske AK-47, jedan snajper, jedan automat PPSH-43, kao i eksplozivne naprave sa opremom za komunikaciju - toki-voki, tajmeri, antene, 40 metara zice, punjaci akumulatora i akumulatori koji bi mogli da budu upotrebljeni za aktiviranje eksploziva.

U saopštenju se dodaje da je takodje pronadjeno 2.200 metaka od 7,72 milimetara, jedna maskirna uniforma i dva pancira, ali i dokumenta i fotografije kosovskog Albanca, vlasnika automobila.

Zaplenjena municija i dokumenta su predati policiji Unmika radi dalje istrage. Vojnici Kfora su juce priveli dvojicu kosovskih Albanaca i predali ih policiji Unmika radi istrage, nakon sto je njihovo vozilo zaustavljeno radi inspekcije, a vozac automobila pobegao.

Pripadnici medjunarodnih snaga su prekjuce u blizini Odanovca, u opštini Kosovska Kamenica, otkrili u svadbenoj povorci vozilo koje je bilo trazeno zbog ilegalnog oruzja. Jedna osoba je predata policiji Unmika, nakon sto je kod nje pronadjena automatska puska od 7.62 milimetara. U Velikoj Reci, u opštini Vucitrn, prole noci je izbio pozar u srpskoj kuci koju su nekada koristili pripadnici Kfora iz Ujedinjenih Arapskih Emirata. Civilni vatrogasci iz Vucitrna su za 40 minuta ugasili pozar.

Pripadnici Kfora su prekjuce ujutru pored puta severno od pristinskog aerodroma Slatina otkrili projektil za rucni raketni bacac 66 mm, i zbog toga su blokirali saobraćaj. Jedinica Kfora za eksplozive unistila je raketni bacac, nakon cega je vojna policija ponovo otvorila put za saobraćaj. Kfor je juce najavio da ce na Kosovu pocetkom naredne nedelje izvršiti masovno unistenje oruzja zaplenjenog u pokrajini tokom proteklih meseci. Pozivajuci novinare da prisustvuju unistenju oruzja, Kfor precizira da je vecina oruzja i municije, preneti iz centra za operacije pretrage u Drenici. (Beta)

ZAPLENJENO 115 PUSAKA

Sofija - Bugarski carinici zaplenili su 115 lovackih puska u jednom kamionu koji se kretao od Turske ka Jugoslaviji, a koji je vozio jedan stanovnik Kosova. Oruzje i 12.000 komada municije zaplenjeno je u cetvrtak na granicnom prelazu Kapetan Andreevo, na jugoistoku zemlje. Uhapseni su vozac kamiona s makedonskim registarskim tablicama i jedan makedonski gradjanin koji je bio u njegovoj pratnji. (Beta)

PONEDELJAK 10.septembar 2000.

PATRIJARH PAVLE OSVESTAVA MANASTIR U KRUPCU

Beograd - Svetom liturgijom u svim hramovima Srpske pravoslavne crkve danas ce biti obelezen praznik Usekovanje glave svetog Jovana Krstitelja. Na poziv episkopa niskog Irineja (Gavrilovica), patrijarh srpski gospodin Pavle osvestace danas obnovljeni manastir Svetog Jovana Glavoseka u selu Krupac kod Pirola, podignut pocetkom veka na temeljima starije crkve, a koji je u proslogodisnjem NATO bombardovanju tesko ostecen, saopstila je Infomativna sluzba SPC. Sanacioni i konzervatorsko-restauratorski radovi na obnovi završeni su zahvaljujuci donacijama Asocijacije srpskih sestara iz Trsta i rimokatolickog svestenstva iz ovog italijanskog grada.

Usekovanje glave svetog Jovana Krstitelja jedan je od pet praznika u crkvenoj godini posvecnih ovom svetitelju koga Jevandjelje, prema recima Hristovim, smatra "najvecim covekom na svetu" - Prorokom, Pretecom i Krstiteljem. Na danasnji dan obelezava se smrt, usekovanje glave svetog Jovana, koji je pogubljen po naredjenju cara Iroda Agripe, a po zelji njegove zene Irodijade. Smrt svetog Jovana dogodila se pred Pashu (oko prolečne ravnodnevice), a praznovanje 29. avgusta po starom ili 11. septembra po novom kalendaru ustanovljeno je prema danu kada je na svetiteljevom grobu u Sevastiji osvecena crkva, koju su podigli car Konstantin i carica Jelena. Za danasnji praznik Crkva propisuje jednodnevni post za vernike, a prema narodnom verovanju danas se ne uzimaju hrana i pice crvene boje, zbog prolivene krvi svetiteljeve.

OVACIJE I ZVIZDUCI ZA KUSNERA

Pristina, Gracanica, Beograd - Povodom Dana borbe protiv nasilja, 9. septembra, Bernar Kusner, sef Civilne misije UN na Kosovu, u subotu je govorio na mitingu organizovanom u centru Pristine. Pocetak

kampanje protiv nasilja u svim hramovima Srpske pravoslavne crkve na Kosovu i Metohiji obelezen je Molitvom za mir, koja ce se, prema recima episkopa rasko-prizrenskog Artemija (Radosavljevica), predsednika Srpskog nacionalnog veca Kosova i Metohije, ponavljati svake prve nedelje u mesecu. Na mitingu u Pristini Bernar Kusner je istakao da su predstojeci lokalni izbori organizovani kako bi se izabrala lokalna rukovodstva, a "ne kako bi se odredjivao konacni status Kosova", prenosi agencija Beta. On je najpre, obrativsi se na albanskom okupljenim gradjanima Pristine doziveo ovacije, da bi potom, kada je istu poruku ponovio na srpskom jeziku, bio zasut salvom zvizduka.

- Ne radite ono sto je Milosevic cinio Vama. On zeli podelu Kosova, a nasilje je njegova pobeda - rekao je Kusner. On se, nakon govora, prosetao glavnom pristinskom Ulicom Majke Tereze (nekadasnjom Vidovdanskom) u pratnji Hasima Tacija, predsednika Demokratske partije Kosova i Ibrahima Rugove, lidera Demokratskog saveza Kosova. Nakon setnje, Kusner je podsetio okupljene Albance da "Srbi ne mogu da se bezbedno setaju tom ulicom", na sta mu su mu oni odgovorili da "Srbi to ni ne zasluuju".

Predstavci srpske zajednice na Kosovu i Metohiji nisu ucestvovali na mitingu i u setnji jer, kako navode izvori Danasa u Pristini, Kfor nije mogao da im garantuje bezbednost. Dodatnu nervozu medju kosovskim Albancima izazvalo je gostovanje Rade Trajkovic, clana SNV Kosova i Metohije i srpskog posmatraca u Prelaznom administrativnom vecu Kosova sa Bernarom Kusnerom na pristinskoj televiziji u petak uvece, tvrde isti krugovi.

Odlukom SNV Kosova i Metohije pocetak kampanje protiv nasilja 9. septembra obelezen je Molitvom za mir koja je sluzena u svim hramovima Eparhije rasko-prizrenske, gde se "narod pomolio Bogu za pokoj dusa onih koji su postradali od nasilja i uzneo Bogu molitve za prestanak mrznje i terora".

-U raspisu koji sam poslao svim staresinama crkava i manastira na Kosovu i Metohiji rekao da ce toga dana biti pocetak molitve protiv nasilja na Kosovu, a da ce se to ponavljati svake prve nedelje u mesecu. Ni za ubuduce ne mislimo da menjamo nacin borbe protiv nasilja. Smatramo da je molitva, bar sto se Crkve tice, jedini prikladan nacin za resavanje toga pitanja - izjavio je za Danas vladika Artemije.

Pocetak borbe protiv nasilja je sprovedjenje jedne od odluka iz Zajednicke srpsko-albanske deklaracije iz Erli Hausa, koja je potvrđena i datum njenog pocetka utvrdjen na nastavku srpsko-albanskog dijaloga, odrzanom 23. avgusta u Pristini.